

Nr 304

Av herr **Lundström m. fl.**, *angående kostnadsfritt tillhandahållande åt politiska partier av s. k. äkta makekuvert vid vissa allmänna val.*

Äktamakekuvert tillverkas genom statsverkets försorg och tillhandahålles genom valnämndens ordförande och ledamöter, magistrat och kommunalnämnd m. fl. åt de väljare som är i behov därav. Gällande lagbestämmelser ger vid handen, att detta skall ske på sådant sätt att medborgarna hos nyssnämnda myndigheter och personer kan avhämta kuverten. I praktiken har det emellertid visat sig, att detta arrangemang icke betjänar väljarna på ett tillfredsställande sätt. Väljarorganisationerna har därför nödgats att i ökad utsträckning själva anskaffa äktamakekuvert och genom sina valbyråer och ombud tillhandahålla sådana åt allmänheten. Flertalet av de väljare, som haft behov av sådana kuvert har för detta ändamål kontaktat de olika partiernas valbyråer och ombud. Genom valbyråernas service har också råd och anvisningar lämnats till väljarna för iordningställande av äktamakeförsändelser. Att per post eller genom besök tillstålla äkta makar kuvert för valesedelsförsändelser har inom alla partier sedan länge utgjort en mycket viktig arbetsuppgift. Ostridigt har myndigheterna härigenom besparats betydande arbete.

Det har visat sig omöjligt för de politiska partierna att i erforderlig utsträckning från vederbörande lokala valmyndigheter kostnadsfritt erhålla äktamakekuvert i ens tillnärmelsevis den omfattning som är erforderlig. Partierna har därför nödgats att själva beställa och bekosta den övervägande delen av de kuvert, som krävts för en rimlig service. Av vallagarnas formulering att döma är det dock icke meningen, att väljarna själva eller väljarorganisationerna skall svara för denna kostnad. Liksom de vanliga valkuverten utgör också äktamakekuverten sådan för valets genomförande erforderlig teknisk materiel som bör av det allmänna kostnadsfritt tillhandahållas i all erforderlig omfattning. Den omständigheten, att det i praktiken visat sig ändamålsenligt att tillhandahålla kuverten genom de politiska partiernas försorg, borde icke innebära, att dessa också skall bestrida kostnaderna för dem. Av detta skäl föreslår vi, att de äktamakekuvert som distribueras av de politiska partierna kostnadsfritt ställes till dessas förfogande.

Visserligen förekommer i någon utsträckning att lokala politiska organisationer får äktamakekuvert från valnämnden, ofta dock icke i tillräckligt antal. De flesta av dessa lokala partiorganisationer förses därför med sitt

behov från respektive partis riksorganisation. Det torde vara mest praktiskt att förfarandet bibehålles även i framtiden och att partierna får sig centralt tilldelade erforderlig kuvertupplaga, som sedan av partierna själva distribueras till deras lokala valbyråer.

Det torde vara naturligt, att den centrala tilldelningen av äktamakekuvert endast sker för vissa allmänna val och endast till sådana politiska partier som är representerade i riksdagen. Det må nämnas, att rätten att erhålla röstlängdsavskrifter för allmänna val endast gäller för dessa partier. De bör kostnadsfritt erhålla äktamakekuvert för val till andra kammaren, till landsting, till stadsfullmäktige och till kommunalfullmäktige. Vid samtliga dessa val förekommer regelbundet att nyssnämnda politiska partier distribuerar äktamakekuvert på sätt som ovan nämnts. Vid kyrkofullmäktigeval liksom övriga val uppträder däremot i icke ringa utsträckning lokala väljarorganisationer som icke tillhör någon rikssammanslutning och för vilka här skisserade regler svårigen kan generellt tillämpas. För sådana val vore det sannolikt bäst om upplagorna av äktamakekuvert hos valnämnderna kunde tilltas så stora, att de partier och andra väljarorganisationer som så önskar kan lokalt tillgodoses med erforderligt antal äktamakekuvert.

Intet politiskt parti har anledning att rekvirera större upplagor äktamakekuvert än som erfarenhetsmässigt visat sig erforderligt. En viss maximigräns torde dock böra sättas. Vi föreslår, att varje parti kostnadsfritt genom statsverkets försorg erhåller det antal äktamakekuvert som partiet anser erforderligt, dock högst 400 000 för varje andrakammar- och landstingsval och 250 000 för varje kommunal- och stadsfullmäktigeval.

De äktamakekuvert som distribueras genom myndigheterna bekostas f. n. av statsverket endast vid val till riksdagen och för speciellt ändamål vid kommunala val. § 96 i lag om val till riksdagen stadgar att, »kuverten skola tillverkas endast genom statsverkets försorg samt på dess bekostnad tillhandahållas» valnämnd m. fl. Sådant tillägg till denna lag torde erfordras, att i § 63 omförmälda kuvert skall kostnadsfritt tillhandahållas även de politiska partier, som är representerade i riksdagen.

Beträffande de kommunala valen stadgas i kommunala vallagen, § 60, att ifrågavarande kuvert skall tillverkas endast genom statsverkets försorg och tillhandahållas kommuner och församlingar mot ersättning. Dock tillägges, att »kuvert, som avses i 29 § — — — tillställles röstmottagare på statsverkets bekostnad». Medan sålunda kommunen betalar de äktamakekuvert som sprids genom valnämnd och andra kommunala organ, svarar statsverket för kostnaden i de fall kuverten tillhandahålles röstmottagare (å postanstalt, beskickning eller konsulat). Tillägg till kommunala vallagens § 60 torde vid bifall till denna vår motion erfordras av innebörd, att kuvert som avses i 29 § skall vid val till landsting, stads- och kommunalfullmäktige på statsverkets bekostnad tillhandahållas även i riksdagen representerat politiskt parti.

Under hänvisning till vad sålunda anförts föreslås,

att riksdagen måtte besluta att varje i riksdagen representerat politiskt parti skall av statsverket kostnadsfritt erhålla äktamakekuvert till ett antal av högst 400 000 för varje andrakammar- och landstingsval och högst 250 000 för varje kommunal- och stadsfullmäktigeval, samt

att i årets statsverksproposition under XI: e huvudtiteln uppfört anslag till Vissa kostnader i anledning av allmänna val ökas från 800 000 till 900 000 kr.

Stockholm den 26 januari 1958

Birger Lundström

Sven Aspling

Gunnar Svärd

Torsten Bengtson